

РЕЦЕНЗИЯ

От Проф. Генка Петрова – Ташкова, д.ф.н.

Относно: Конкурс: АД “Професор“ в област на висшето образование“ 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.7. Администрация и управление, по научна специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство“ към МУ-Варна, Медицински колеж, УС „Помощник фармацевт“.

I. По конкурса: Конкурсът е обявен в Държавен вестник, бр. 17/26.02.2021 г. съгласно Заповед Р-109-173 от 23.04.2021г. на Ректора на Медицински университет – Варна. На конкурса се е явил и е допуснат един кандидат доц. Антоанета Здравкова Цветкова, д.и.

II. Биографични данни: доц. Антоанета Цветкова е възпитаник на МУ Варна в който е завършила магистратура по Здравен мениджмънт през 2008 г. и през 2021 г. е завършила магистратура по „Оценка на здравни технологии с фармакоикономика“ в МУ София. Придобила е специалност по „Икономика на здравеопазването“ и е участвала в редица обучителни курсове от български и международни организации по Фармакоикономика, цени и реимбурсиране на лекарства, съвременни аспекти на фармацевтичния маркетинг и др. Бакалавърската степен е по професионално направление Обществено здраве, професионален бакалавър „Помощник фармацевт“.

Докторската си дисертация защитава през 2015 г. , и заема академичната длъжност „доцент“ по научна Специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство (по отрасли и подотрасли „Здравеопазване“).

Доц. Цветкова членува в редица европейски организации като партньорска мрежа на СЗО „ Региони за здраве", БНДОЗ (Българско научно дружество по обществено здраве), международни научни организации като ISPOR, International Black Sea Otology and Neurotology Association, и български научни организации като Bulgarian Association of Sleep Apnea and Snoring, Bulgarian Academy of Sleep Medicine.

Обществена дейност: Доц. Цветкова е била член и председател на Постоянни и Временни комисии ПК „Здравеопазване", ПК "Младежки дейности и спорт", ПК "Наука и образование", Вр.К "Опазване и възпроизводство на околната среда" към Общински

съвет Варна, Консултативен съвет по превенция на ХИВ/СПИН, сформиран съгласно приетата „Общинска стратегия за превенция на ХИВ/СПИН и СПИ 2016 - 2020". Участвала е в **държавни изпитни** комисии по специалност „Икономика на здравеопазването“, **работни комисии** към НЦОЗА по Оценка на здравните технологии за периода 2017-19 г. **Считам, че като професионално развитие доц. Цветкова отговаря на изискванията на конкурса, като освен това тя показва един постоянен стремеж за развитие и образование, както и е активен член на обществото. Съчетаването на бакалавърското образование с последващите магистърски степени е формирало един специалист не само по здравен мениджмънт но и с достатъчно познания по фармация, за да може да провежда научните изследвания в двете области.**

III. Научна активност:

III.1. Докторска дисертация

Докторската дисертация е на тема „Социални и фармакоикономически аспекти при употребата на лекарствени продукти, отпускани без рецепта“ по научна специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство“. **Тя не се рецензира в тази рецензия, тъй като вече е рецензирана от научно жури, формира 50т. на кандидата по минималните национални критерии по критерий А.**

III.1. Монографии

В конкурса доц. Цветкова участва с монографичен труд на тема „РЕГИОНАЛНА ЗДРАВНА ПОЛИТИКА-ОЦЕНКА И ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ОПТИМИЗИРАНЕ. ПОПУЛЯРИЗИРАНЕ НА ПОЛИТИКИ НА ОБЩИНА ВАРНА СВЪРЗАНИ СЪС ЗДРАВЕТО НА ЖИТЕЛИТЕ Й ЗА ПЕРИОДА 2015-2019 ГОДИНА“, която изпълнява изискванията за монография и формира **100т.** от минималните национални критерии. Целта на монографията е да се представят и анализират политики на община Варна свързани със здравето на жителите ѝ, да се оценят процесите и резултатите от регионалната здравна политика в град Варна за периода 2015-2019 година, и възможностите за оптимизация. Анализът е проведен на територията на град Варна от автора (в качеството му на председател на ПК „Здравеопазване“ към ОС- Варна 2015-2019 г., член на ПК "Младежки дейности и спорт", ПК "Наука и образование", Вр.К. "Опазване и възпроизводство на околната среда", член на Консултативен съвет по превенция на ХИВ/СПИН). Анализирана е законодателната наредба в областта на здравеопазването на национално и местно ниво, съобразена с

директивите на ЕС в областта на децентрализацията на дейностите на централната власт, регламентираща правата и задълженията на местните власти. Това дава възможност за анализ на реалните възможности на местната власт за подобряване на факторите, повлияващи общественото здраве и евентуални препоръки към промяна на местната нормативна уредба с цел оптимизиране дейността. В съответствие с изискванията на ЗРАС, монографията включва и собствени проучвания на кандидата, които са проведени в община Варна.

В допълнение е представен и монографичен труд, основан на дисертацията за придобиване на научната степен доктор, на тема „ОТС ЛЕКАРСТВЕНИ ПРОДУКТИ – ПАЗАР, АСПЕКТИ НА УПОТРЕБА, ПРОФИЛ НА ПОТРЕБИТЕЛЯ.“ Този труд добавя още **75т.** към общата оценка по критерий Г.

Допълнително е представена и монографията, която е разработена във връзка с придобиване на научното звание доцент на тема: „ОЦЕНКА НА ЗДРАВНИТЕ ТЕХНОЛОГИИ-ОТ ПОЛИТИКИ ДО ПАЦИЕНТА. ПРИЛОЖЕНИЕ НА ЗДРАВНИТЕ ТЕХНОЛОГИИ ПРИ СКРИНИНГ, ТЕРАПИЯ И ПРОФИЛАКТИКА НА ЗАХАРЕН ДИАБЕТ ТИП 2“, която не рецензирам.

Двата монографични труда, представени по този конкурс са оригинални, доколкото ми е известно няма подобни на този тема, както и отговарят на профила и професионалното развитие на кандидата. Удовлетворяват напълно изискванията на ЗРАС в РБ и на Правилника на МУ Варна.

III.2. Научни публикации

Общият брой научни публикации, в които доц. Цветкова е автор или съавтор е 84, като разпределението им по научни степени и длъжности е 4 за придобиване на ОНС „доктор“, 61 за придобиване на научното звание „доцент“ и 19 по настоящия конкурс за придобиване на научното звание „професор“. В допълнение кандидата има участия в над 30 научни форума: десет с пълнотекстови доклади в български научни форуми, 12 с международно участие, 8-международни. В статиите в конкурса за професор е самостоятелен автор на 3 статии, първи автор на 6 статии, съавтор на 6 статии. По данни от приложената справка, 5 от публикациите се реферират във Web of Science (WOS) и покриват изискванията на МУ-Варна точките в графа Г за 200точки, като 50 от тях да са от статии в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази. По този показател, кандидатката отговаря на допълнителните изисквания на МУ-Варна.

Публикациите, които се реферират в WOS по тематика са посветени на скрининга, лечението и придържането към терапия за три социално значими заболявания – рак на гърдата (1), депресия (2) и диабет (2). В четири от тези публикации доц. Цветкова е първи автор, което е безспорно доказателство за нейния водещ принос в проучванията. Публикациите в нереферирани списания продължават темите на проучванията в областта на съгласието и спазването на терапията (1), педиатрични пациенти – качество на живот и профилактика (2), употреба на лекарствени продукти – безрецептни и маркетинг (3), и други проучвания в областта на регионалното здравеопазване и употреба на медицински изделия. Авторката е представила още четири публикации към конкурса, които е разделила като допълнителни над минималните национални изисквания. Те са основно в областта на употребата на без рецептни лекарства и превенцията на социално значими заболявания.

Проучванията съответстват на научното развитие на кандидата и на профила на конкурса за професор и удовлетворяват изискванията на Правилника към ЗРАСРБ и на Правилника за РАС на МУ Варна.

III.3. Други научни активности

Доц. Цветкова също така е била участник в два проекта, съответно „Проект G051PO001-3.1.09-0013 - Педагогически основи на академичното преподаване“ Оперативна програма "Развитие на човешките ресурси", Европейски социален фонд, както и Проект BG051PO001-3.1.09-0013 - Интензивно специализирано чуждоезиково обучение по английски език ниво B1-Оперативна програма "Развитие на човешките ресурси", Европейски социален фонд. Също така е била академичен наставник по проект BG051PO001-3.3.7-0002-C0001 "Студентски практики" по ОП "Развитие на човешките ресурси".

Към научната активност също така се отнасят и участието като член на жури по проект Startup Weekend Varna Mobile 2016; Консултант и експерт - SOS Center медицински център/ Дрийм Бизнес Солюшънс; Член на екип по проект "Регионално партньорство за здраве и устойчиво развитие" - Norway Grants и Консултант - TRANSTEM: ERA Char in Translational Stem Cell Biology.

Участията в научни конгреси и конференции подкрепят тезата, че резултатите от трудовете на доц. Цветкова са широко представени и обсъдени на научни форуми. Към тази част имам една препоръка да се допълнят и оформят като научни

публикации част от докладите на конференции, тъй като те са интересни, иновативни и така ще получат по-голяма популярност сред научната общност.

III.4. Цитирания

Представени са данни както в академичната справка, така и допълнителни за цитирания в ResearchGate-22, Google Scholar-46, publons-7, които също така са разделени на минимално изискуеми и над изискванията. **Цитиранията също покриват изискванията на Правилника по ЗРАС и Правилника на МУ Варна.**

IV. Преподавателска дейност

Доц. Цветкова участва в следните преподавания – упражнения в магистърска програма Фармация по дисциплината „Фармакоикономика“ на Факултет фармация Варна, лекции и упражнения в магистърска програма Фармацевтичен мениджмънт по дисциплините „Приложни аспекти на икономическата теория в здравния и фармацевтичния сектор“ и „Организация на работа и грижи при безрецептурно отпускани лекарствени продукти“ на ФОЗ на МУ Варна, лекции и упражнения по дисциплините „Социална фармация и фармацевтично законодателство“, „Медицински изделия“ в Медицински колеж Варна, ръководител на учебна практика и преддипломен стаж на помощник фармацевти в МК Варна.

Преподавателски стаж: на основен трудов договор е 9 години и 6 месеца и 9 месеца на хонорар (учебна2010/2011).

Брой часове учебна натовареност:

2016/2017 Лекции-98, упражнения-698 = 796

2017/2018 Л-81, упр.-404 = 645

2018/2019 Л-96, упр.-130, учебна практика 270, преддипломен стаж-200 = 696

2019/2020 Л-117, упр.-137, учебна практика-250, преддипломен стаж- 120 = 624

Доц. Цветкова участва в съавторство в самостоятелни раздели в три учебни помагала, както следва:

1. Учебно ръководство: Ръководство е предназначено за практически упражнения по дисциплината „Социална фармация и фармацевтично законодателство“ за студенти помощник фармацевти и е съобразено с учебния план и учебната програма, одобрени от акредитационната комисия на НАОА. Съдържа следните раздели: организация на лекарство снабдяването, отчетност в аптечните заведения, лекарство-снабдителен

процес, фармацевтична информация, финансиране и кредитиране, цени и ценообразуване на лекарствата, данъчна система. Към всеки раздел са разработени практически задачи за самостоятелна подготовка от студентите.

2. **Учебник:** „Методика на практическото обучение на студентите от професионално направление „Здравни грижи“ – методика на преподаване на учебно практически занятия за студенти .

3. **Учебник:** „Фармакоикономика“ за студенти магистър фармацевти“ и здравни специалисти – с практическо приложение в преподаването за студенти от специалности- Фармация по дисциплина Фармакоикономика, за студенти Фармацевтичен мениджмънт по дисциплини „Приложни аспекти на икономическата теория в здравния и фармацевтичния сектор“, „Организация на работа и грижи при безрецептурно отпускани лекарствени продукти“

Доц. Цветкова е ръководител на трима дипломанти и на двама докторанти:

1. Станила Серьожева Стоева - магистър фармацевт, защитил дисертация на тема “Нови аспекти в течнохроматографския анализ на Caracitabine в проби от биологичен и небιологичен произход” .

2. Станислава Георгиева - магистър фармацевт, дисертация на тема „Характеристика на острите медикаментозни отравяния във Варненска област за 30 годишен период”.

Тези данни показват една активна преподавателска позиция, стремеж към създаване на последователи и възпитаници, което е безспорен принос на доц. Цветкова.

IV. Резюме на приносите на кандидата

В областта на оценката на здравните технологии е посветена едната монография, както и част от публикациите ѝ са посветени на много актуален проблем в съвременното здравеопазване, а именно как системата на здравеопазване се повлиява от новите здравни технологии и какви мерки приема за да осигури достъпа на пациентите до тях, чрез изграждане на подходящи механизми на политическо ниво. Кандидата изследва влиянието на новите технологии върху социално значими заболявания (диабет, рак на млечната жлеза) и новите медицински изделия. Тези изследвания са в рамките на община Варна като част от общинската здравна политика. По тази причина публикациите

имат практическо значение. **Изследван е въпросът за оценката на здравни технологии като част от държавната и общинска политика.**

Втората насока на научни трудове е в областта на фармацевтичните грижи. Публикациите по темата потвърждават, че знанията и уменията на фармацевтите, могат да се използват за анализ и оценка на ефектите на решенията на макро ниво, които влияят върху пациента в сферата на фармацията, като част от здравеопазването. Потвърждават концепцията на FIP "Фармацевтични грижи" като все по-нужна за по-доброто лечение на българския пациент, което освен подобряване качеството и продължителността на живота, оказва благотворно влияние и върху бюджета за здраве като спестява значителни средства.

В областта на употребата на лекарствени продукти, отпускани без лекарско предписание са изяснени международните процеси и общите тенденции във фармацевтичния сектор, които рефлектират и върху промените на пазара на фармацевтичния продукт, и върху профила на потребителя. Това налага да се анализират тенденциите и да се очертаят по-съществените характеристики на променящия се статус и профил на съвременния потребител в условията на конкурентна пазарна среда, в лекарствоснабдяването и лекарствообслужването у нас. Научните публикации в тази област потвърждават редица световни тенденции.

Като най-съществени бих отбелязала приносите в областта на общински лекарствени и здравни политики. Те съчетават не само научните търсения, но и практическия опит на кандидата. Извършен е анализ на законодателната наредба в областта на здравеопазването на национално и местно ниво, съобразен с директивите на ЕС в областта на децентрализацията на дейностите на централната власт, регламентираща правата и задълженията на местните власти. Изводите, анализите и препоръките са ценни поради факта, че са направени на базата на преки проучвания за периода 2015-2019 година с поглед върху реалната дейност и резултатите от заложените и проведени социални, превантивни, здравни проекти от автора. Анализ на здравни политики и резултатите от тях са в полза не само за Община Варна, а и за други общини, предвид факта, че задачите, механизмите на финансиране и националните програми, разгледани в научните трудове са едни и същи, и че всички те са подчинени на единната здравна стратегия на Р. България, синхронизирана с тази на Европейския съюз. Потвърждава се

идеята, че профилактичните програми са механизъм за подобряване на достъпността до здравни услуги.

IV. Сравнителна таблица за изискуемите критерии и представените материали от кандидата

ПОКАЗАТЕЛИ	МИНИМАЛНИ ИЗИСКВАНИЯ	ИЗИСКВАНИЯ по ПРАС МУ Варна	ПОСТИГНАТ БРОЙ ТОЧКИ
А	50	50	50
Б - неприложимо			
В	100	100	100
Г	200	200	205.33
Д	50	100	120
Е	-	100	208.91
	Преподавателска дейност	учебна натовареност не по-малко от 100 часа средногодишно за 4 години	средногодишно за 4 години 690,25 учебна натовареност /приложена справка учебен отдел/
ОБЩ БРОЙ ТОЧКИ	400	550	684,24

VI. Заключение

В предвид изпълнените минимални държавни изисквания и тяхното надвишаване по показателите, както и професионалното развитие, учебната дейност, научни постижения, обществена и административна дейност, считам че доц. Антоанета Цветкова отговаря на изискванията за заемане на академичната длъжност "Професор" в област на висшето образование" 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.7. Администрация и управление, по научна специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство" към МУ-Варна, Медицински колеж, УС „Помощник фармацевт“.

14.05.2021

Рецензент:

Проф. Генка Петрова, д.ф.н.